

Sockerbitar till företagen ger ofta sur eftersmak för kommunerna

Dagens Nyheter den 14 juli 2020

Nyheten som SVT:s ”Uppdrag Granskning” avslöjade i vintras bet sig inte fast särskilt länge i debatten: Ett nystartat it-bolag hade genom vad som såg ut som vänskapskorruption fått köpa Karlstads kommuns stadshus utan budgivning. Med hopp om arbetstillfällen och en app som skulle bli det nya Facebook – och ha säte i Karlstad – övertygades politiker och storslagna planer smiddes.

Även den som missade historien kan nog ana hur det gick. Företaget slutade betala ut löner och sattes i konkurs. Sajten som beskrev hur stadshuset skulle utvecklas till ”en modern mötesplats” och ”attrahera många fler att stanna kvar i Karlstad och Värmland” plockades ned.

Detta var varken första eller sista gången som storslagna planer i en svensk kommun gick i stöpet. Men vilka lärdomar ska vi dra? It-entreprenörer kan inte klandras för ambitionen att bli större än Facebook, och en kommun kan inte klandras för att vilja göra något roligt av ett stadshus från 1960-talet.

Det som gör episoden i Karlstad relevant och lärorik för hela Sverige är att kontakten mellan företaget och kommunen kom via en organisation som heter Business Värmland. En liknande finns sannolikt även där du befinner dig just nu, i form av Stockholm Business Region, Business Region Skåne eller kanske Business Blekinge. Det är nämligen sedan länge en självklarhet att kommuner och regioner jobbar aktivt med lokal tillväxtpolitik.

Kommuner anställer näringslivsutvecklare, regioner skapar regionala innovationssystem och bolag som de nyss nämnda business region-skapelserna. Finansieringen kommer huvudsakligen från skattemedel och EU-bidrag, målen låter klyschiga när man läser om dem, men kokar huvudsakligen ned till att få ökad sysselsättning och fler företagsetableringar i den del av landet där organisationen verkar.

Ett betydande problem med dessa organisationer är att deras syfte är att främja ekonomisk utveckling, samtidigt som de saknar mandat att bestämma över de politikområden som spelar roll. Dit hör frågor om skatter, konkurrenslagstiftning, regleringar och högre utbildning, som alla är nationella politikområden i Sverige.

Den lokala och regionala nivån är minst lika viktig för den ekonomiska utvecklingen. Här beslutas om kollektivtrafik, stadsplanering, tillståndsgivning och grundskola. Men det är inte Business Värmland eller Business Region Skåne som bestämmer om detta, utan kommunfullmäktige och regionfullmäktige runt om i Sverige.

Vad gör regionala business regions (ursäkta svengelskan, den kommer med ämnet) och kommunala näringslivsutvecklare när de inte styr över de politikområden som avgör näringslivsklimatet? I bästa fall får vi seminarier och lokalt nedbruten statistik.

Men tillväxtpolitiken blir inte bättre ju fler olika organ som jobbar med tillväxtfrågorna. När en ny organisation läggs vid sidan om eller ovanpå den reguljära verksamheten, är utfallet att det inte händer något ett av de bättre utfall vi kan hoppas på. Desto oftare uppstår konflikter och oklarheter och i värsta fall bildar dessa mylla för oegentligheter och korruption. Det är inte konstigt att det då och då går som det gjorde i Värmland.

På teknik- och fastighetsförvaltningen i Karlstads kommun konstaterades att eftersom idén om ett it-kluster i stadshuset kom in via Business Värmland hade förvaltningen inte riktigt "samma koll" som i andra fall. Business Värmlands chef beskrev sitt jobb som att öppna dörrar för företagare som vill få i gång en dialog med kommunen. "Vill man få hit företag som investerar måste det finnas en sockerbit att locka med", sades det.

Det är en problematisk hållning som i värsta fall leder till att alla regioner konkurrerar med varandra om att dela ut sockerbitar till företagen – och i nästa steg till att företag tänker mer på politikernas sockerbitar än på framtida kunder.

Om den kommunala förvaltningen upplevs som så otillgänglig och regelverken så krångliga att det krävs särskilda personer som öppnar dörrar för företagen, är det i sig en ledtråd till vad som bör göras för att främja den ekonomiska utvecklingen: öka transparensen, öka tillgängligheten och förenkla regelverken. Om möjligheten att göra vinst på sin affärsidé inte är sockerbit nog för en verksamhet är det ett tecken på att företagsklimatet måste bli bättre.

Det finns forskning om vad som förklarar långsiktig ekonomisk utveckling. Den pekar bland annat på vikten av enkelhet, opartiskhet och effektivitet i den offentliga förvaltningen.

Det ska inte krävas näringslivsutvecklare eller tillväxtstrateger som öppnar dörrar för att företag ska få kontakt med kommunen. När kontakt etablerats, bör den offentliga maktutövningen ske opartiskt. Idealet måste vara att det inte ska vara avgörande om en företagare är kompis med kommunpolitikerna eller inte. Detta sätt att tänka kring ekonomisk tillväxt tycks tyvärr gå på tvärs mot mycket av det som sker i den lokala tillväxtpolitikens namn.

Jag säger inte att det som hände i Karlstad kommer att hända igen. Jag säger att liknande episoder sannolikt redan utspelat sig på många håll. Och att vi själva har bäddat för det.

Andreas Bergh